

Állás, díj helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, Virág-utca, 337-ik házszám.	
Ugy a kérések, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyitlány” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.	

Felhívás előfizetésre.

Másfél évtizedet gázolunk, sok baj sok csalódás érte lapunkat, de azért utjáról le nem tért soha. Tévedhettünk, de a hibát iparkodtunk jóvá tenni.

Nekünk nincsenek külön ígéreteink, multunk nyitott könyv a közönség előtt, csupán annyit ígérünk, hogy jövőnk hasonló lesz a multhoz.

Kérjük lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását, mi, tőlünk telhetőleg iparkodni fogunk a pártolást továbbra is kiérdemelni.

A szerkesztőség.

Lapunk mindazon rendelői, a kik hátralékban vannak, sziveskedjenek tartozásukat mielőbb kiegyenliteni.

A kiadó.

A nyelvkérdés templomunkban.

Azt hittük, hogy most, az oly nagy izgalmat keltett Hymnusz-ügygyel kapcsolatosan fog elintéztetni egy nálunk már régóta sürgős és elodázhatlan kérdés is, a főtemplomunkban vasár- és ünnepnapokon előforduló egyházi sz. énekek nyelvezetének kérdése, a mely, hogyha az igazság és méltányosság követelményei szerint már évek előtt megoldatott és elintéztetett volna: úgy az évről évre mindig hevesebben s élesebben megmeg ujló és nagyobb arányokat öltő panaszok: a Hymnus s a magyar nyelvnek a nagy miséken mellőztetése fölött, már régóta megszűntek, sőt talán meg sem kezdődtek volna.

Bátrak vagyunk tehát, sőt miután ez mások által eddig még nem történt, kötelezve is érezzük magunkat a következőkben előadott kérelmünkre a t. városi hatóságnak, mint patrónusnak becses figyelmét felhívni.

Városunkban a települő bunyevácok s az évről évre szaporodó magyarok már egy század előtt testvériesen úgy osztottak meg az isteni szolgálat rendjén, hogy a hétköznapi első sz. miséken a kántor fölváltva magyarul és ráczul énekelt; vasár- és ünnepnapokon pedig az első sz. mise a magyaroké, a 10 órai nagy mise pedig a bunyevácoké lett.

Ámde ezen testvéries arány egészen fölbomlott akkor, midőn a 10 órai nagymisé a zenés latin énekek foglalták el és pedig a bunyevácok hátrányára, míg a németek előnyben részesültek.

Ugyanis, hogy a nagyobbára földművesekből álló mezővárosban az ugynevezett német mesteremberek letelepülése előmozdítottassék: egyéb kiváltságok mellett azon kedvezmény is nyújtott nekik, hogy vasár- és ünnepnapok

11 órai, valamint az Urnapjának oktávján a 9 órai mise németnyelvű lesz.

És így, míg a települő maroknyi német kézművesek a fönt jelzett napokon anyanyelvükön énekelhetek Istennek; — addig az aránytalanul nagy többséget képező sok ezer nyi bunyevácok ezen örömtől és tört. jogtól az adventi és nagyb. őjti vasárnapok kivételével az összes ünnepnapokon elűtettek; s csakis külön folyamodásra engedtetett nekik a 10 órai latin mise offertoriumán 2—3 rácz versszak éneklése. S ez a pár versszak az, a mely ellen szóval és írásban oly sok fölszóalás történt azok részéről, akiknek nem volt tudomásuk vagy megfeledeztek a mult évszázadban történt testvéries osztályról és arról a tényről, hogy itt még most is feles számban vannak bunyevácok aju tesvéreink, akik nagyon természetesen anyanyelvükön óhajják énekelni Istennek, ép úgy mint mi. És ha kénytelen kelletlen belé is nyugodtak a latin szövegű énekbe 10 órai miséjükön, de mihelyt ott magyar szöveget hallottak énekelteni, azonnal panaszra mentek a plébánushoz, a történelmi jog alapján azt vitatván, hogy az ő miséjükön a latinon kívül csakis bunyeváczul énekelhet a kántor vagy a zenekar.

E sok torzalkodásnak és végzetes gyűlölségre vezető kölcsönös panaszoknak és vádaskodásnak a vár. t. hatóság egy csapással és pedig könnyű szerrel véget vethet az által: ha mint patrónus érintkezésbe tevé magát az érsekkel, az ő helybenhagyásával elhatározza, hogy az ünnepnap első sz. mise megmaradván a magyaroké, a 10 órai adassék vissza a bunyevácoknak; a latin vagy esetleg magyar szövegű zenés műénekek pedig maradjanak a 11 órai sz. misére; a melyről aztán a német szó egy tollvonással töröltsék el.

Igy minden visszavonás egyszerre megszűnnék, mert minden jogos érdek kielégítették, s egyúttal az ország 3-ik városában megszűnnék a most már minden ok nélküli germanizálás, a német szónak fölösleges és káros, ápolása mert a «német» misén az oda eljárógató magyar uri osztályon kívül csak elvéve láthatni egy egy német mestert, a kik már többnyire magyarul beszélnek, gyermekeik közül pedig ritka, a ki az iskolában elsajátított magyar nyelven kívül németül is tud. Tehát itt, ily körülmények között, a 11 órai misén a német szót továbbra is a bunyevác népeinek s a latin és magyar szövegű műénekek rovására föntartani egyenesen hazafiatlanság és bűnös hanyagság volna; és mi, rámutatván ezen most már fölösleges sőt káros igaztalanságra és visszasságra, bizton reméljük, hogy a városi hatóság, patrónusi jogánál, köteleességénél és hazafias érzésénél fogva, a magyar és bunyevác lakosság közötti kölcsönös türelem, béke és egyetértés föntartása céljából ezt a templomi nyelv kérdést, az érsekkel egyetértésben

mindakét nyelven beszélők öröme és megelégedésére mielőbb meg is tudja és meg is fogja oldani.

A birtokjogi viszonyok Szabadkán.*)

V.

Vlassics kir. biztos a földeknek kiosztását, illetőleg eladását a városi tanácsra bizta. Sajnos, hogy az erre adott irányelveket és részletes utasításokat sohol nem sikerült megtalálnom. — A városi tanács ezen teendőben nem követte mindenben a kapott utasításokat; sokszor személyi érdek, rokon és ellenszenv által engedte magát befolyásoltatni; s ez önkényű eljárás, valamint a pénztári könyvek zavart kezelése által a következő években is igen sok bajt és kellemetlenséget okozott a városban és majdnem állandó kir. biztosságnak működését tette szükségessé. Ebben különben az egyes polgárok makacsságának és hatalmaskodásának is volt része, valamint a kir. biztosoknak olynemű eljárása, hogy a következő rendesen megdöntötte az előbbieket elhelyezési sorrendjét.

Igy a városi tanács a többi között Tompa pusztát (t. i. a szántóföldnek alkalmas részt) a mely szintén eladásra volt szánva, nem osztotta ki, hanem a még akkor fennállott városi ménes számára legelőül használta és a Körösi kaszáló is a katonaságnak adandó szénatermelésre tartotta vissza. A város melletti földeket is (a mostani ugarföldek és Radanovác) a termés hetedrészre fejében szokta bérbe adni. — Másrészt azon reménnyel kecsegtette magát, hogy a polgároktól befizetendő váltságdíj-részletekből nemcsak az egész váltságdíjat fogja könnyen megfizethetni a kir. kincstárnak, hanem szép összeg fölös jövedelem is fog maradni, a mellyel a város összes adósságait fogja kifizethetni.

Az egész városban t. i. egy 1780. évi kimutatás szerint 2327 ház volt, melyekhez 635,810 1/2 □-ölnyi terület tartozott; ennek váltságdíja, ölenként 6 dénárjával számítva 38148 frt 63 d. tesz. A 14867 kapa szőlő 1 frtjával 14867 frtot tesz. — az 54⁵³/₂₀₀₀ lánckert 4 frtjával 219 frt 43 d. tesz. A külső fundusok pedig voltak I. osztályu 52,465 lánckert 4 frtjával, II. oszt. 21,742 lánckert 3 frt 50 kr-jával és III. oszt. 100 lánckert 3 frtjával. A mind-ezért járó összes váltságdíj 339,493 frt 89 dénárt tett, a kir. kincstárba fizetendő 266666 frt tökével szemben 72 ezer frtnál nagyobb összeget ígért a városi pénztár javára.

A számítás azonban nem sikerült. Voltak sokan, akik a kiváltással nem is törődtek s igen hanyagul hozták be részleteiket; másrészt pedig ezen évek rosz termése is igen megnehezítette a fizetéseket; így a város sem tehetett eleget kötelezettségének. — De azért

*) Mutatvány „Szabadka város története” II. kötetéből.

az 1779. első évi részletét 56585 frt 31 d. tőkét mégis csak befizette, a többire azonban már nem volt képes.

Emiatt s minthogy a városi tanács önkénye s egyéb rendetlenségek következtében a földbirtok folytonos cserélgetések miatt a legnagyobb zavarban volt, 1782. márczius 18-án Ürményi Mihály zombori kincstári jószágigazgató küldetett ide ezen bajok orvoslására.

(Folyt. köv.)

Mit tesz a szabadkai rendőrség?

Azt felelhetnők a felvett kérdésre, hogy semmit. De ez tulságosan kiméletes válasz volna és rendőrségünknek talán teljes megnyugtatót szolgálna.

Nem terjeszkedhetünk ki ezuttal rendőri viszonyaink teljes bírálatára, nem ostorozhatjuk az ostorozni valót olyan nagyon röviden, — s hogy ez így van igazoljuk azzal, hogy a rendőri teendők csak egyik ágával foglalkozva arról győzhetjük meg az olvasót, — hogy nagyon de nagyon nagy tér kellene elhanyagolt rendőri viszonyaink méltó ecsetlésére.

A rendőrség, mint a *közkerkölciség őrárdól* beszélünk ezuttal. Nem kell ahhoz magyarázat, hogy akkor amidőn a közkerkölciséget kapcsolatosan ejtjük ki a rendőrséggel, akkor a közkerkölciség legprimitívabb követelményeire gondolhatunk, vagyis arra, hogy mindaz, ami a közkerkölciségbe olyan gorombán és durván ütközik, — talál-e némi ellentállási erőre a mi — szabadkai rendőrségünkben?

Az újságíró talán sehol sem érzi annyira feszélyezve tollát, mint ez esetben, amikor olyan dolgokat kellene kiírnia, a melyeket a műveltség szótára be nem fogadott — de amely dolgokat elhallgatni éppen olyan nehéz, mint kiírni!

Városunkban a közkerkölciség legprimitívabb következményei *botránnyosan vannak elhanyagolva*, szemléltetőmást tér van engedve az **elvetemedett piszoknép** üzelmeinek. Ez nemcsak mondva van, de a bizonyítás kevés erőfeszítés mellett lehetséges, nemcsak a kórházak szomorú statistikájából, hanem magából az utcából, ahol a tisztességes uton utfélen a szeméthe botlik, — ahol lábbal kell gyakran elrugdosni a gaz és büzös elemeket.

Olyan mesék keringenek már is a közönség szóbeszédén, amelyek igazán megbotránkoztatók!

Városszerte hirnővre emelkedett *titkos kerítőnők* elrejtett zugjaiban olyan piszokhistoriák történnek, amelyeket nem leírni, de elbeszélni alig lehet!

Fészkek vannak a városban, ahol megmételeyezik az erényt, az egészséget, és ezekben a fészkekben minden úgy történik ahogy az aljasság azt maga akarja.

Mindenki tud róla, csak a rendőrség nem!

S miért nem? Erre még adandó alkalommal felelni fogunk és mondhatjuk előre, hogy az illetőknek egy csepp örömük sem lesz benne, mert nyíltan és *leplezetlenül* fogjuk feltárni a botránnyos dolgokat.

Nem szívesen nyulunk bele ezekbe a dolgokba, — de minden jóra való ember kénytelen lesz elismerni, hogy kötelességünket teljesítjük, amidőn nem válogatjuk a kényelmesebb módot, és rámutatunk majd nemcsak a bajra, de azokra is, akik e bajnak kötelességük ellenére szemet hunynak.

De ne mondják azok, akiket e részben vád terhel, hogy a merevségig kiméletesnek va-

gyunk; — hogy *nen nagy idő* arra, hogy radikális uton a bajokat orvosolják.

Felszólítjuk azért rendőrségünket, hogy kiméletlen eszközökkel irtsa ki a *piszokos lebu-jokat, vegye üldözőbe a titkos kerítőket tisztítsa meg a várost attól a piszoktól, amely a legnagyobb piszok a világon!*

Ha azonban mégis megmerednek ezek a türehtlen dolgok, akkor aztán ne vádoljon senki bennünket, hogy botránnyokat keresünk, mert csak a hirlapírói kötelességnek teszünk eleget!

Tanügy.

Válasz a „körvezetőségének.”

„Nagy szél, ha meg nem áll” mondja a magyar példa beszéd az oly üres, erőltetve sértő irodalmi förmedvényre, mint az új czégé, mely a »Sz. K.« színvonalán állva minden tekintetben igazságos referensünknak nekíront. Mert ki az a kör e l n ö k s é g e? Senki és semmi. A járáskör tantestületére nem illik ez új czégé, más önképző-féle testülethez pedig semmi közöm. És mi a »Sz. K.«? egy papírdarab, mely a nyomda festékekkel tarkítva lát napvilágot; egyébb semmi! Szerkesztője irodalmi műveltséggel nem bíró mesterember, ki a hirdetések jövedelme végett ingyen ki adja lapját melyet még csak számba sem vesz a nagy közönség.

És mit irt a »Szabadság» referense? Hogy H. A. és H. Gy. cikkét egymással való kiegészítés végett a járáskör kiadta a választmányának: a választmány kupaktanácsmódon kiadta a jegyzőnek, az meg — *ha talán nem plagizált, alapul használta a két dolgozatot* s ékeskedett idegen tollakkal; de a járáskörnek jelentést sem tett a fenti két dolgozatról. H. A. dolgozatát közlé a »Szabadság» mint figyelemre méltó munkát, melyet a megyei gyűlés elé írója beküld itélet végett.

Igy áll a dolog egyébb állításaimmal is, melyeket bővebben illusztrálni igazán szégyen gyalázat volna. De ha ez mind oly rossz világot vet a járáskörre, tessék a bajon segíteni az által, hogy ne pártoskodás, *rossz viccek* és személyeskedések vezessék a dolgok folyását, hanem férfias komolyság, melyet hiába keresünk az utolsó járásköri ülés lefolyásában.

Az meg épenséggel neveltséges, hogy a világosan észrevehető sajtóhibát is arra használja fel czikíró, hogy roszakaratát fényesen bemutassa, mert tannyelv helyet tanterv volt nyomva. Difficile est satiram non scribere!

Hogy czikíró gondolatkitaláló bűvész azt eddigelé nem is tudtam; mert »Referens» nevű tanító nincs, határozottan pedig csak határozott aláírással szemben illik beszélni.

A kir. tanfelügyelő nem a járáskört, hanem körül-belül két év előtt — tehát nem oly régen — a szabadkai tantestületet tisztelte meg a »niveau« allattí jelzővel! Jó volna ezt nem szépitni, hanem megszívlelni.

Bedzsuláné sem dicsértetett meg, habár megérdemelte volna, hanem igenis agyonbíráltatott oly annyira, hogy ki is jelenté, hogy »hát tanítson eztán más jobban, aki jobban érti, de ő csak nem fog többé föllépní.« Jól is teszi, mert ott hol méltánytalansággal találkozik az ember, ott legjobb »távolléttel« szerepelni.

Ami azon delirium tremensben szenvedő emberekéhez hasonló kifakadást illeti, hogy a »Szabadság» referense, a szerkesztő tudta nélkül tette volna cikkét a lapba, arra csak annyit

jegyzek ide, hogy nem vagyunk »Sz. K.« hol a szerkesztő az ötödik kerék a kocsiban, ott talán így is járja.

Referens.

Közgazd., ipar, kereskedelem.

A munkások betegsegélyező egyesülete.

A munkások betegsegélyezéséről szóló 1891. XIV. t. cz. végrehajtása tárgyában utóbbi időben különböző téves közlemények jelentek meg a fővárosi lapokban, melyek igen alkalmasak lehetnek a közvéleményt és az érdekelt munkaadókat és munkásokat tévedésbe ejteni. Ugyanis azt állították többek közt hogy a budapesti általános munkás betegsegélyező- és rokkant pénztár a törvény szerint módosított alapszabályait a kormány nem fogja jóváhagyni és így ez a pénztár nem fog bírni az elismert jelleggel. E hírek arra bírták a nevezett pénztár központi választmányát, hogy küldöttséget menesszen a kereskedelemügyi miniszterium vezetőjéhez, Wekerle Sándor pénzügyminiszterhez, egyrészt azon czélból, hogy a miniszter előtt nyilatkoztassa ki, miszerint valótlan az az állítás, hogy az egyletben a szocializmus propagáltatik, és hogy még az egyleti alkalmazottaknak is megtiltotta a politikai mozgalmakban részt venni és másrészt, hogy az egylet aggályait tolmácsolja a miniszter előtt azon hirrel szemben, mely az egylet alapszabályaira vonatkozólag szárnyra kapott.

A küldöttség tegnap kihallgatáson volt a miniszternél, ki érdeklődő figyelemmel hallgatta meg a küldöttséget és kijelentette, hogy az egylet nyilatkozatát tudomásul veszi és személyes garanciát vár arra nézve az egylet vezetőjétől, noha elismeri, hogy a munkásoknak joguk van a törvények keretén belül ügyeiket rendezni és a mennyiben az ilyen ügyek az egylet keretéhez tartoznak, joga van az egyletnek is azokkal foglalkozni, a mik közé agotációjonális dolgok természetesen nem tartozhatnak. Az alapszabályokra vonatkozólag kijelentette a miniszter hogy az alapszabályok jóvá nem hagyására vonatkozó hírek *valótlanúságon alapszanak* mert neki éppen az ellenkező szándéka van; jóvá fog hagyni minden alapszabályt, mely a törvénynek megfelel és nem szándékozik akadályokat gördíteni a magán egyesületek működése elé, mivel azok jótékony hatását elismeri, s minthogy úgy értesült, hogy az általános munkás- betegsegélyező-pénztár a legnagyobb segélyegylet és már most is megfelel a törvény követelményének, nincs ok attól tartani, hogy az alapszabályokat jóvá ne hagyja. Megígérte a miniszter hogy néhány nap mulva, a midőn sürgősebb teendőit elvégezte, az egyleti ügyeket fogja kezébe venni és azokat elintézni.

E szerint tehát az általános munkás betegsegélyező-pénztár nyilvános jellegű pénztár lesz és tagjai nem kényszeríthetők más segély-pénztárba belépni, és a törvény követelményének megfelelő pénztár az általános munkás betegsegélyező-pénztáron kívül ma tényleg még egy sem létezik.

— **A budapesti állami ipariskolába** (VIII. ker. Népszínház utca 8 sz.) a beiratások szeptember hó 1-napjától 5-ig tartanak. Az intézetbe rendes tanulókul felvételtnek azok a 15 évet betöltött ifjak: a) kik a polgári iskola, gymnasium vagy reáliskola négy alsó osztályában jó osztályzatú bizonyítványt nyertek azon tantárgyakból a melyek az ipariskola első évfolyamának főtantárgyait képezik, ezek a magyar nyelvtan, számtan és algebra mértan

és mértani rajz, b) iparossegédek és mindazok kik az előbbi pontban kívánt ismeretekben a felvételi vizsgálatnál kellő készültséget tanusítanak. c) Rendkívüli tanuló felvételnek egyes szakosztályokba azok, kik az iparos tanulók számára szervezett iskola három évi tanfolyamát bevégezték és legalább jó osztályzatu bizonyítványuk van továbbá, kik a megkivántató ismertüket kellően igazolják. Általában szükséges, hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakcsoporthoz iparágban már előre gyakorlatot szerzett de legalább is azon két havi nyári szinidő alatt a mely után az intézetbe akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen. Az intézetnek öt szakosztálya van u. m. az építészeti, a gépészeti, a vegyészeti, a fém-vasipari és a faipari szakosztály. Az intézet végbizonyítványa jogosítja az építészeti szakosztály tanulót három évi gyakorlati működés igazolása mellett arra, hogy a kőműves, kőfaragó vagy az ácsmesterséget önállóan gyakorolhassák és az építőmesteri vizsgálatra jelentkezhetnek; a többi szakosztályok tanulójának pedig jogot ad egy évi gyakorlat igazolása mellett a szakjuk körébe tartozó s képesítéshez kötött iparágak üzésére. Azon tanulók, kik valamely középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a három évi tanfolyamot sikeresen elvégzik, egy éves önkéntesek lehetnek. A beiratási díj 2 frt. a tandíj felvévenként 10 frt. Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság.

Posta- és távirati utalványozás. Folyó évi július hó 1-ével, az utalványozható összeg maximumának érintetlenül hagyása mellett, a postautalványdíjak következőleg állapítottak meg: a) Belföldön és Ausztriával való forgalomban az 5 krnyi díjminimummal 5 frt helyett 10 frt-ig terjedő összeget lehet utalványozni; magasabb összegek díja ugyanaz marad, mint eddig, b) Bosznia-Hercegovinával, a Törökországban levő és utalványszolgálatra felhatalmazott cs. kir. osztrák postahivatalokkal, Németország és Luxemburggal való forgalomban: 20 frt-ig 10 kr., 20 frton felül 30 frt-ig 15 kr., 30 frton felül 40 frt-ig 20 kr., 40 frton felül 50 frt-ig 25 kr. és így minden további 10 frt után 5 kr. Németországgal és Luxemburggal való forgalomban az egy utalványon utalványon utalványozható összeg maximuma 200 frt; a megszállott tartományokkal és a keleten levő cs. kir. osztrák postahivatalokkal való forgalomban pedig 500 frt. A többi külföldi államokkal való forgalomban a nemzetközi egyezmény vagy külön egyezmények alapján minden 10 forint után 10 kr.

Irodalom, művészet.

Az „Ország-Világ“-ot, e kitünő képes és szépirodalmi lapot, Benedek Elek szerkesztésében hétről-hétre érdekesebb tartalommal s kiváló művészi becsű képekkel jelen meg, a június-szeptemberi negyed alkalmából különösen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Az „Ország-Világ“-on legutóbb a koronázás jubileuma alkalmából is meglátszott, hogy szerkesztő és kiadó a legnagyobb áldozattól sem riadtak vissza: méltóképpen örökíteni meg a nagy jelentőségű napokat. Négy héten keresztül közölte e lap a szebbnél-szebb és érdekesnél érdekesebb képeket a koronázási ünnepségekről. Valóban érdemes, hogy a ki még eddig nem volt előfizetője e lapnak, nem csak júniustól, de januártól kezdve is előfizessen rá, hogy így egy teljes évfolyam jusson a birtokába. Ez azért is ajánlatos, mert az első két negyedben jelent meg Beniczky-Bajza Lenke „Delila” című nagyérdemű regénye. Az „Ország-Vi-

lág“-ban ezidőszerint is két érdekes regény folyik, az egyik Sziklay János „Leonóra”, a másik a híres olasz író, Serao Matild „Ábrándok” című regénye. Ezenkívül minden számban több novella, tárcza, költemény, ismeretterjesztő cikkek, élet- és jellemrajzok stb. olvashatók s a változatos rovatokat kiegészítik Székely Huszár nagy népszerűségnek örvendő heti krónikái, melyeket nemcsak szellemességük, de minden fontosabb társadalmi, irodalmi stb. kérdésben megnyilatkozó őszinte, nyílt hangjuk által tűnnek ki. Az Ország-Világ minden héten más-más képpel díszített borítékban jelen meg s negyedévre 2 frt az előfizetési ára. Tehát nemcsak a legnagyobb, de a legolcsóbb képes lap is. Megemlítjük még, hogy az újonnan belépő előfizetők, ha csak egy hónapra fizetnek is elő, ingyen kapják a tavalyi díszes karácsonyi számot, mely nem előfizetőknek 50 kr., s ezenkívül kapnak még hat régebbi műmellékletet. Az Ország-Világ az egyetlen lap, mely állandóan ad műmellékletet előfizetőinek, még pedig évenként hatot, a legjellemzőbb magyar művészekről. Mutatványszámokat a kiadóhivatal (Kecskeméti-utca 6. sz.) kívánatra ingyen küld.

HIREK.

— **A szabadkai kereskedő ifjak társulata** f. évi július hó 9-én a városerdőben könyvtárának gyarapítására „Nyári táncvigalmat” rendez. Belépti díj: előre váltva: Személyjegye 1 frt. Családjegye 1 frt 50 kr. Este a pénztárnál: Személyjegye 1 frt 20 kr. Jegyek előre válthatók: Taussig Vilmos, Kunetz Testvérek, Roth Albert és Kammerer Mihály urak kereskedésében. Felülfizetések köszönettel vétetnek és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté esti 8 órakor.

Az állami óvónőképző intézetet a minisztérium Szabadkától megvonta, és Hódmezővásárhelynek adta. Az intézet tervei a válás és közoktatásügyi ministeriumtól már leérkeztek az illető tanácshoz, s az intézet ez évi szeptember hó 1-én meg is kezdte működését a hódmezővásárhelyi prészázban új növendékeivel. Talán Szabadka még sem prészelt volna ha az új intézet ifjú növendékeit egy prészelt háza.

Kell-e választói névjegyzék? E kérdés fölött hosszú vita keletkezett az izr. hitközség képviselőtestület f. hó 26-án tartott rendkívüli közgyűlésén, az alapszabályok erre nézve ugyanis nem tartalmaznak utasítást. Pro és contra óraszám folyt a vita, pedig a dolog igen egyszerű. Ha az alapszabályokban volna is utasítás a névjegyzék kiegészítésére, kifüggesztésére stb. még akkor is mellőzhető volna a mai szavazásnál, mert ma a hitközség adófizető polgárai csak szavaznak de nem választanak. Így tehát a választási névjegyzék hiánya nem lehet ok arra, hogy esetleg meg lehetne a választást dönteni, mert a rabbi választást már a képviselőtestület megejté, ezt csak ma fogják a hitközségi tagok — valószínűleg — helyben «nem» hagyni szavazás és nem választás útján.

Ha tudós a vizsgálati elnök, akkor az elemi iskolás gyermekek tudománya mond csüörtörtököt. Így történt egy leány — iskola II. osztályu gyermekeivel is. Elnök: Mért hívják az éjszaki tájat éjszagnak? A leány mélyen hallgat. Elnök: Mért éjjel ott áll a nap. Ujabb kérdés. Elnök: Miért mondják délnyugat és nem nyugatdél? A leány még mélyebben hallgat. Elnök: Mért a nap délről nyugat felé halad. Volt még egy ilyen épületes kérdés, melyre a kis lányok tudománya nem terjed ki. Bizon bajos dolog az elemi tudományokhoz leereszkedni.

Bednarz Károly nevét belügyminiszteri engedéllyel »Balassa«-ra változtatta. Félreértések kikerülése végett azonban sietünk megjegyezni,

hogy a névmagyarosító Bednarz, nem azonos a mi humoros városi díszkertészünkkel, mert az illető budapesti lakos. De hát a mi Bednarzunk miért nem utánozhatná névrokonát?

Ki mondott nagyobb? B. zenetanár azt állította: két göbét, úgy hizlalt ki, hogy mikor éhesek voltak és rőfögtek, közvetlen közelükben zongorázott nekik míg le nem fekdtek. M. rajztanár pedig akként hizlalt ki 4 darabot hogy az etetés idejében árpa és tengeri szemeket rajzolt előttük.

A maturánsok. Lapunk mult számában említettük hogy az idén érettségét tett fiatalok egyik tanárukat — nem valami kedveskedő módon — éjjeli zenével tisztelték meg, de egyuttal az ablakait is beverték. A tanár feljelentése folytán tegnap rendőrkapitányunk az összes csendhárítókat 5—5 frt pénzbírság esetleg egy napi elzárással bírságolta meg. Panaszlottak felebbezték.

A halálra ítélt Ravachol. Montbrisonból sürgönyzik, hogy a Ravachol pörben a főügyész Ravacholra közönséges gyilkosság büntette miatt a halálbüntető kimondását indítványozta míg Beala-ra nézve elismerte az enyhítő körülményeket. A védők beszédei után meghozták az ítéletet. Ravacholt halálra ítélték, Bealát s Soubéret fölmentették.

Vasárnapi szemétdombok éktelenkednek parkírozott és boulevardszerű piacutérünkön Lépten nyomon ott hever egy-egy rakás zöldség hulladék, melyet a 9 és 10 óra közt szétzavart kofák otthagynak, a rendőrség pedig eltakarításáról nem gondoskodik, pedig nem sokból állana a kofákat olykép megrendszabályozni, hogy kiki a maga szeméjtét is hordja el. Hisz anynyi piszok mint vasárnaponként a piacon hever, még a legkisebb faluban is botrányos, de ott nincs rendőrség. Bár mi is csak kisközség volnánk!

Verekedések Vasárnap d. u. a «Zóna» vendéglőben több rácz legény kuglizván, egy csekélységen összeveszttek és kést rántva egymást veszedelmesen megvérezték. Csak a nagy hívásra jött egy rendőr elő és betolonczolta a lázítókat. Ideje lenne, hogy a rendőrök több gondot fordítsanak a vendéglőkre, hogy a duhajkodóknak ne lenne alkalmuk az össze kapásra!

A hétfői piacon egy ismeretlen legény szívzorítás következtében a piacz téren összeesett. Csak fél óra mulva tért magához, midőn már számosan adományoztak neki pénzt és ennyivalót. Hir szerint szegedi lakos.

Hangversenyt rendeznek július 17-én a szabadkai műkedvelő ifjak a «Hungária» nagytermében. Színre kerül: Liliomfi, vigjáték 3 felvonásban. Belépti jegy 60 kr. A jövedelem a szegény tanulók segélyezésére lesz fordítva.

Munkás strike Szabadkán. A Mácskovits és Schönstein-féle téglagyár munkásai f. hó 27-én minden előzetes bejelentés nélkül beszüntették a munkát. A rendőrségnél történt feljelentés folytán békés kiegyezkedés jött létre s így az összes munkások egynek kivételével ismét felvették a munkát. Az egy makranczos kellően meg lett bírságolva.

Emlékkönyvekbe iratni néhány év óta újra divattá lett. Egy amerikai a következő emléklapot írta: 1. Tudd meg, hogy az a legnagyobb urnó, aki még a szakácsnőjére, szobaleányára sem szorul rá. 2. Ha a munkától durva lett a kezéd és urad ezért megcsal, mosd meg cirtomlével (ne az uradat, de a kezedet; ámbár annak sem fog ártani.) 3. Tinta-foltokat selyem- és gyapjuszövetekből terpen-tinnel távolíts el. 4. Soha ne tégy el uborkát

oly edénybe, a melyben előbb zsír volt. 5. A halakat előbb forró vízbe áztatod, mert úgy könnyebben megtisztíthatod a pikkelyeitől. 6. A kemény hus vízébe egy kis eczetet tégy, mert így puha és izletes lesz. 7. Ha tojásfehérből gyorsan akarsz habot verni, tégy hozzá egy kanálnyi sót. Annál hamarabb fog habozni, minél hidegebb. 8. Az avas vaját mosd meg jól vízben, egy kevés sót és porrá tört cukrot tégy bele s az ismét jóízű lesz. Az ujonan festett edényekbe tégy vízben egy marok szénát, ez elveszi a festék szagát. 10. Tégy sassafrashéját az asztali gyümölcs közé, hogy attól a férget távol tartsad. Ajánljuk az új zsánert azok figyelmébe, akik emléksorokon török fejeiket.

Verekedés Csantavéren. Kuncz Dániel csantavéri vendéglős korcsmájában Vida Illés szőváltásba elegyedett Czinni Istvánnal a miből csakhamar verekedés fejlődött a minek következménye más nem lett, mint Vida Illésnek jó elveretése. A rendőrség közbelépte megakadályozta a már utcái harcmezé fejlődött véres verekedés folytatását.

Asszonyölök. Két távirat is érkezik Bihar megyéből s mind a kettő arról szól hogy a férj a felesége életét erőszakkal kioltja. Az egyik eset Barzesten történt Vikár Juonnak szeretője volt a felesége mellett s kapával verte ezt agyon, hogy amazat elvéhesse. A nép annyira felbőszült ellene hogy meglinchelte volna, ha csendőrség közbe nem lép. Elfogták. — A másik gyilkosság Hegyköz-Szt.-Imrén ugyancsak ma történt. Egy szerencsétlen ember boldogtalan házasságot élt a feleségével. Ma végre a paphoz mentek, mentek, hogy bejelentésük a válást. A pap kísérletet tett arra, hogy összebékítse őket. Azonban az ellenkező hatást érte el. Az elkéseredett ember ott a pap előtt pisztolyt rántott elő az övéből és lelőtte a feleségét, azután pedig elfutott s felakasztotta magát.

Hol a rend és a pontosság megkívánatik ott legnagyobb részben hiányzik, 11 órakor adják fel a sürgőnyt Szegeden, ide ér 12 kor, és kiküldik azt 2 óra 15 perczkor?! Hát ha valami fontosabb okot mulasztana el az illető fél? a hivatalnokok helyre állítanak az elmulasztottakat? (Esetleg a fél magasabb hatóság-hoz viszi a dolgott?)!

Meteorológiai észleletek
Palics fürdő észlelési állomásán június hóban.

Napok	Hőmérséklet		Barométer		Hőmérséklet a barométeren	Szel-irány	Szél-erő	Csapad. liter	Időjárás	
	r.	d.	r.	d.					r.	e.
16	23.0	26.2	19.2	752.7	21.21	DN	3	—	der.	brng
17	19.0	25.2	17.2	751.4	20.20	DN	3	0.6	bor.	der.
18	18.0	22.6	17.0	754.8	19.19	EN	3	—	brng	der.
19	19.0	24.8	16.6	754.4	19.20	EN	1	—	brng	der.
20	16.4	21.0	18.8	753.5	19.20	DK	2	—	der.	bor.
21	16.8	22.0	18.2	754.5	19.20	EN	1	0.2	der.	bor.
22	16.2	25.0	20.0	759.5	19.20	EK	1	—	der.	bor.
				757.3	19.20	EK	1	—	der.	bor.

Szerkesztői üzenet.

H. Mór Balatonfüred. Elcsépezték már az országos lapok szívesen fogadom, de „melegében.”

**Nyilttér.)*
Jegyzőkönyv**

telvétetett Szabadkán, 1892. június hó 26-án. Alulírottak, mint Taussig Izsó ur megbízottai f. hó 25-én d. u. ismételtén megjelentünk Kuthy Béla orvostanhallgató ur lakásán, hogy tőle a felünkön elkövetett sértésért elégtételt kérjünk. Mivel őt lakásán nem találtuk, irásban szólítottuk fel elégtétel adásra, fölkérvén segédeit megnevezni, bennünket a tárgyalási idő s helyről értesíteni. Habár ezen kihívásunkat Kuthy Béla ur még az nap, tehát 24 órán jóval belül kézhez kapta, a mit ő előttünk maga is elismert, mindazonáltal az elégtételt holmi kicsinyes kibúvásokkal, nevezetesen, hogy a kihívás nem személyesen történt, a minek a párbaj szabályzat 5-ik §-ban ellentmond, azonkívül, hogy felünk egy kis macskazene miatt 15 társával együtt a kapitánysághoz van idézve, — megtagadta. Amiért is részünkről az ügyet ezennel befejezettnek nyilvánítjuk.

Braun Lajos, s. k. Kiss Albert, s. k.

Nyilatkozat.

Alulírott, Kuthy Béla urat a rajtam elkövetett sértésért a fönti jegyzőkönyv szerint elégtételre szólítottam fel, a mit ő azonban a jegyzőkönyv bizonyosága szerint megtagadott, miért is a fent nevezett urat a nyilvánosság előtt gyávanak nyilvánítom.

Szabadka, 1892. június 26. Taussig Izsó, s. k.

Fekete fehér és színes selyem-szövetek 45 krtól 15 frt 65 krig meterenkint, sima és mintázott (körb 240 különböző minőség és 2000 különböző szín és árnyalat) egész öltözetre és meterenként szétküldi a *Henneberg G.* féle selyemgyár *Zürichben*. Minta postafordultával. Levélre 10 kr. bélyeg ragasztandó.

Bátor vagyok a t. építész, építő-mester, vállalkozó és háztulajdonos urak tudomására hozni, hogy helyben

márvány, mozaik és cement-ipar-telepet rendeztem be és minden e szakmába vágó munkákat készítek, u. m. beton-esatornázás, nedves falak szárazzá tételét, fürdőkádak, víz-medenczék és vizelőket, márvány, mozaik és cement-lapok, konyhák, folyosók, lépcsőházak verendák, templomok, kórházak, stb. kikövezését, továbbá elvállalok minden színben és mértékben olasz-, helgia- és francia márványból, faburkolások, fürdők, kandalók, mozdós és kávéházi asztal-lapok, éjjeli szekrény, tükör-állvány, pohárszék, consol- és billiard-lapok készítését.

Ezenkívül mindig raktáron tartok I. r. Portland-cement és hidraulikus meszet.

E szakmába vágó 16 évi működésem és gazdag tapasztalataim, melyeket Ausztria-Magyarország fővárosaiban és Olaszországban szereztem, képesítenek fentebb említett munkák lelkiismeretes kivitelére, pontos és gyors kiszolgálás mellett.

Midőn becses támogatását és megbízásait van szerencsém kikérni, maradok

9—10 mély tisztelettel
Novák G.
márvány, mozaik és cement iparos. I. Kölcsey-utca 384. sz.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

Ny. Kardos F. Szabadka.

Lakótársul

egy tisztességes fiatal ember kerestetik. Hol? — megtudható a Kardos F.-féle könyvnyomdában. (Batthyányi-utca.)

11446. tkv. 1892.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szabadkai kir. tvszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Szalay László ügyvéd végrehajthatónak, Benyák Gergely ujkarlóczai lakos végrehajtást szenvedő elleni 1000 frt tőkekövetelés és jkai iránti végrehajtási ügyében a szabadkai kir. tvszék (a szabadkai kir. Járásbiróság) területén lévő a szabadkai hatáiban fekvő a következő ingatlanok u. m.

a) a szabadkai 4608 sztjkvben foglalt Benyhák Gergely nevén álló 5097 hrsz ház birtok és tartozékaira.

b) az ugyanazon tkvben foglalt 12834/1a hrszámu tkvi ugarföldre az árverést 389 frt-értben ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1892. évi **augusztus hó 24-ik** napján d. előtti 9 órakor a szabadkai tkvi hivatalban megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10 százalékát, vagyis 101 frt 90 kr és 38 frt 90 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, a vagy az 1881. LX t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szabadkán, 1892. évi június 13-án.

A kir. tvszék, tkvi hatóság.
Dr. Magay
kir. tvszéki bíró.

Bor eladás.

Alulírt pinczészet részéről közhírré tétetik, miszerint **Krämer György** német palánkai lakos f. é. május 1-től kezdve a herceg Odescalchi-féle saját termésű szerémi bornak (asztali bor, csemegebor, cognak és szilvorium) 0.7 literes üvegekben kicsinybeni elárúsítására feljogosítottatik.

Az elárúsítás a hercegi pinczészet ellenőrzése mellett történik; minden palaczk dugaszán a hercegi pinczészet pecsétje bele van égetve.

Herceg Odescalchi-féle pinczészet.
Ilok. Szerémmegye.

2—5

MÁCSKOVITS és SCHÖNSTEIN
első szabadkai

Tégla és cement

áru gyára, Szabadkán.

Ajánljuk saját gyártmányu dísz- és fal-téglákat, cement, mozaik és járda lapokat. *Vállalkoznak:* Granitterazók, betonirozások, csatornázások, szökőkutak, kút-kagylók, medencék, cement és mozaik lapokkai kövezések és minden egyéb cement munkák elkészítésére.

Megrendeléseket elfogad:
Schönstein Mór és fia,
8—25 I. kör, Kölcsey-utca 252. sz.